

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
BOSNIA AND HERZEGOVINA

URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ФИНАНСИЈСКОГ ПОСЛОВАЊА ИНСТИТУЦИЈА БиХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Musala 9, 71 000 Sarajevo, Tel/Fax: ++ 387 (0) 33 26 47 40, www.revizija.gov.ba, e-mail: saibih@bih.net.ba

Broj:

**IZVJEŠTAJ O REVIZIJI
SUDA BOSNE I HERCEGOVINE
ZA 2003. GODINU**

Sarajevo, juli 2004. godine

SADRŽAJ

1.	MIŠLJENJE REVIZORA	3
2.	NALAZI REVIZIJE I PREPORUKE	5
2.1.	Sistem internih kontrola	5
2.1.1.	Pravila i procedure trošenja	5
2.1.2.	Informacioni sistem	5
2.2.	Budžet i izvršenje budžeta	6
2.3.	Računovodstvo	8
2.3.1.	Bilans stanja	8
2.3.2.	Tekući izdaci	9
2.4.	Popis sredstava i izvora sredstava	9
3.	OSVRT NA PREPORUKE REVIZIJE IZ 2002.GODINE	10
4.	KORESPONDENCIJA	10

1. MIŠLJENJE REVIZORA

- 1.1. Ured za reviziju finansijskog poslovanja institucija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured za reviziju) izvršio je reviziju finansijskih izvještaja (uključujući i odluke rukovodstva) i finansijskog poslovanja **Suda Bosne i Hercegovine** (u daljnjem tekstu: Sud) za finansijsku 2003. godinu.

Revizija je izvršena u dva perioda: od 10.11. do 15.11.2003. godine prethodna revizija i od 10.05. do 17.05.2004. godine završna revizija.

U nadležnosti je Ureda za reviziju, shodno općeprihvaćenim revizionim standardima (standardi Međunarodne organizacije vrhovnih revizionih institucija – INTOSAI, objavljenim u 'Službenom glasniku BiH', br. 05/01) izvršiti reviziju finansijskih izvještaja s ciljem procjenjivanja jesu li isti predstavljeni na fer i istinit način.

- 1.2. Rukovodstvo Suda odgovorno je za efikasno poslovanje koje treba biti u saglasnosti sa zakonskom regulativom, uključujući i podnošenje pouzdanih izvještaja o poslovanju u godišnjem finansijskom izvještaju.
- 1.3. Odgovornost Ureda za reviziju se svodi na izražavanje mišljenja o tim izvještajima na osnovu provedene revizije. Shodno članu 13. stav 4. Zakonu o reviziji finansijskog poslovanja institucija BiH ('Službeni glasnik BiH', br.17/99) naša je obveza da izvijestimo:
- da li su računi sastavljeni u skladu s važećom zakonskom regulativom;
 - da li godišnji izvještaji predstavljaju tačan i istinit prikaz poslovanja tokom godine i stanja na kraju godine;
 - ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti kojom su organizacije koristile javna sredstva u obavljanju svojih funkcija.
- 1.4. Revizija je bila planirana i izvedena s ciljem postizanja razumnih osnova za procjenu da li finansijski izvještaji prikazuju stanja fer i istinito. Stoga je revizija ispitivala uzorke značajnih transakcija i odluka uprave Suda. Revizijom je obuhvaćena primjena zakonskih i drugih propisa, organizacija, te finansijsko-računovodstveno poslovanje Suda. Smatramo da revizija koju smo obavili pruža razumnu osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Ured za reviziju za finansijske izvještaje Suda za 2003. godinu izražava negativno mišljenje, zbog niže navedenih stavova:

- Vrijednost kapitalnih sredstava iskazana u finansijskom izvještaju 'Bilans stanja' potcijenjena je za neproknjižene nabavke i donacije stalnih sredstava u 2003. godini u iznosu od 589.923 KM (tačka 2.3.1).
- Sistem internih kontrola kojima se obezbjeđuje efikasnost i ekonomičnost finansijskog poslovanja Suda nije u 2003. godini bio na zadovoljavajućem nivou (tačka 2.1.).
- Obračun amortizacije za popisana stalna sredstva u 2003. godini nije utvrđen i knjižen u poslovnim knjigama Suda, tako da sadašnja vrijednost stalnih sredstava nije prikazana istinito i tačno u godišnjem finansijskom izvještaju (tačka 2.3.1.).
- Pravila i kriteriji kojima se regulišu pojedini troškovi nisu doneseni i usvojeni kao pisane procedure, kojima se postiže ekonomičnost i efikasnost u trošenju javnog novca (tačka 2.1.1.).
- Ostvareni rashodi nisu, u pojedinim slučajevima, izražavali efikasnost i ekonomičnost poslovanja. Rashodi prikazani na stavci 'Troškovi za pravne usluge' ostvareni su iznad iznosa koji je odobren rebalansom budžeta (tačka 2.3.2).
- Preporuke za otklanjanje određenih nedostataka uočene tokom revizije za 2002. godinu nisu u potpunosti bile izvršene (poglavlje 3).

2. NALAZI I PREPORUKE

2.1.1. Sistem internih kontrola

Revizijom poslovanja Suda ustanovili smo određene nedostatke u sistemu internih kontrola u dijelu koji se odnosi na: donošenje potrebnih internih pravila kojima se reguliše trošenje javnog novca, nedostajuće pisane procedure koje se odnose na funkcionisanje IT sistema, primjenu propisa koji definišu oblast nabavki i primjenu računovodstvenih standarda i načela.

Obzirom da smo i u prošlogodišnjem izvještaju o reviziji poslovanja Suda skrenuli pažnju na razumijevanje sistema internih kontrola rukovodstva kao skupa postupaka i mjera koje osiguravaju tačnost i pravilnost evidentiranja finansijskih transakcija, njihovu punu usklađenost sa zakonima i propisima, ponovo ističemo da navedeni nedostaci imaju značajnog uticaja na finansijsko poslovanje i godišnji finansijski izvještaj Suda.

2.1.1. Pravila i procedure trošenja

Revizijom je utvrđeno da Sud i dalje nema usvojena pravila i procedure kojima se regulišu pojedine kategorije troškova, kao što su troškovi korištenja službenog vozila, troškovi reprezentacije, prevodilačke usluge, upotreba fiksnih i mobilnih telefona. Pravila i procedure potrošnje definišu kriterije i postupke kojima se stiču prava na ostvarivanje, evidentiranje i kontrolu nastalih troškova od strane odgovornih lica.

Revizija preporučuje da Sud ubrza donošenje internih pravila potrošnje kojima se regulišu kriteriji i procedure trošenja javnog novca, čime se postiže ekonomičnost i efikasnost poslovanja.

2.1.2. Informacioni sistem

Revizija je utvrdila da Sud nema organizovan informacioni sistem i da ne postoji organizaciona kontrola po ovom pitanju. Nije kreirana strategija informatičkog razvoja, kao ni procedure za korištenje kompjutera, zaštitu podataka i pravljenje rezervnih kopija, što je bilo preporučeno od strane Ureda za reviziju u prošlogodišnjem izvještaju.

Obzirom da je funkcionisanje Suda u velikoj mjeri ovisno od elektronskih podataka, Ured za reviziju preporučuje Sudu da izvrši analizu potreba u skladu sa svim specifičnostima institucije, te da kreira razvojnu IT strategiju koja bi trebala biti u saglasnosti sa razvojnom strategijom ICT-a (Independent Judicial Commission). Ova strategija uključuje povezivanje Suda sa ostalim sudskim tijelima u Bosni i Hercegovini.

U uredima se koriste računari koji nemaju licencirane softvere, tako da se rukovodstvu Suda sugerise da u slučaju novih nabavki softvera vodi računa o licencama. Revizijom je utvrđeno da nemaju podešenu licenciranu antivirusnu zaštitu, što negativno utiče na sigurnost informacionog sistema. Također je utvrđeno da nije osigurano organizovano pravljenje rezervnih kopija, što može uticati na trajni gubitak bitnih podataka u elektronskoj formi.

Ured za reviziju preporučuje rukovodstvu preduzimanje aktivnosti koje se tiču sigurnosti informacionog sistema. Također potrebno je uspostaviti sistem obaveznog kreiranja rezervnih kopija, kako bi se izbjegao mogući gubitak bitnih podataka za funkcionisanje Suda.

Implementacijom projekta ISFU sistema nije planirano da Sud bude povezan on line sa Ministarstvom finansija i trezora. Kompletna dokumentacija se nosi u Ministarstvo na knjiženje. Obzirom da ne postoji sistemska zaštita, utvrdili smo da postoji rizik unosa pogrešnih naloga i faktura.

Ured za reviziju preporučuje Sudu da pojača interne kontrole koje se tiču unosa podataka, kao i da unaprijedi finansijsko izvještavanje, kako bi se smanjio rizik unošenja u sistem pogrešnih ili nepostojećih faktura. Sud je dužan da u koordinaciji sa Ministarstvom finansija i trezora propiše procedure kojima će regulisati ovu oblast.

2.2. Budžet i izvršenje budžeta

Odobreni budžet Suda za 2003. godinu iznosio je 7.920.000 KM, od toga za tekuće izdatke 2.920.000 KM, a za kapitalne izdatke 5.000.000 KM. Po usvojenom rebalansu budžeta izvršeno je smanjenje sredstava za 4.930.654 KM, tako što su smanjena sredstva za kapitalne izdatke za iznos od 4.700.000 KM i tekuće izdatke za iznos od 430.654 KM, a odobrena su sredstva za posebne namjene 'Međunarodna saradnja' u iznosu od 200.000 KM. Odobreni rebalans iznosio je 2.989.364 KM. Sud nije bio upoznat sa planiranjem sredstava na stavci 'Kapitalni izdaci', koje je izvršilo Ministarstvo finansija i trezora.

Sud je nakon rebalansa budžeta vršio promjene strukture rashoda u dijelu tekućih izdataka, tako što je smanjio rashode na budžetskim pozicijama 'Naknade troškova zaposlenih u iznosu od 59.000 KM i 'Putni troškovi' u iznosu od 10.000,00 KM' uz istovremeno povećanje na pozicijama 'Plate zaposlenih' i 'Ugovorene usluge' za iste iznose. Revizija je utvrdila da ovo povećanje na budžetskoj poziciji 'Ugovorene usluge' za 10.000 KM, odnosno sa 136.415 KM na 146.415 KM, nije bilo dovoljno pa je Sud troškove advokatskih usluga knjižio na budžetsku poziciju 'Putni troškovi', na kojoj su ostvarene uštede. Da su troškovi advokatskih usluga knjiženi na odgovarajuće konto 'Ugovorenih usluga' ta budžetska pozicija bi bila prekoračena za iznos 11.623,67 KM.

Ostvareni ukupni rashodi Suda za 2003. godinu iznosili su 2.427.418 KM ili 81,20% odobrenog rebalansa odnosno 30,64% odobrenog budžeta.

Planiranje i izvršenje budžeta prikazano je detaljno u narednoj tabeli.

TABELARNI PREGLED IZVRŠENJA BUDŽETA

R. Br.	Vrsta rashoda	Odobreno budžetom 2003. god.	Odobreno po rebalansu za 2003. god.	Rest. po odluci VM	Tekuća rezerva	Ukupno budžet za 2003.godinu	Izvršenje budžeta za 2003.godinu	Odstupanje (6 - 7)	Indeks (7/6)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
I	Tekući izdaci	2.920.000	2.489.346	59.000	0	2.489.346	2.127.074	362.299	85,45
1.	Plaće uposlenih	1.663.883	1.551.997	-59.000	0	1.610.997	1.609.857	1.140	99,93
2.	Naknade troškova zaposlenih	465.768	290.000	-10.000	0	231.000	169.727	61.273	73,47
3.	Putni troškovi	107.655	57.655	0	0	47.655	21.353	26.302	44,81
4.	Izdaci za energiju	87.191	87.191	0	0	87.191	29.594	57.597	33,94
5.	Izdaci za komunalne usluge	193.817	130.817	0	0	130.817	56.246	74.571	43,00
6.	Nabavka materijala	108.819	108.819	0	0	108.819	73.436	35.383	67,48
7.	Izdaci za usl. prevoza i goriva	42.355	42.355	0	0	42.355	3.900	38.455	9,21
8.	Unajmljivanje imovine i oprem.	60.200	30.200	0	0	30.200	396	29.804	1,31
9.	Izdaci za tekuće održavanje	41.934	41.934	0	0	41.934	13.219	28.715	31,52
10.	Izdaci za osiguranje	11.963	11.963	0	0	11.963	2.934	9.029	24,53
11.	Ugovorene usluge	136.415	136.415	10.000	0	146.415	146.409	6	100,00
II	Tekući grantovi	0	0	0	0	0	0	0	0
III	Kapitalni izdaci	5.000.000	-4.800.000	0	0	300.000	300.343	343	100,11
1.	Nabavka građevina	5.000.000	200.000	0	0	200.000	190.714	9.286	0,00
2.	Nabavka opreme	0	100.000	0	0	100.000	109.629	-9.629	109,63
3.	Nabavka ostalih stalnih sred.	0	0	0	0	0	0	0	0
IV	Programi posebne namjene	0	200.000	0	0	200.000	0	0	0,00
	Izrada studija po sektorima	0	200.000	0	0	200.000	0	0	0,00
	Promotivni materijal	0	0	0	0	0	0	0	0
	Učešće na skupovima	0	0	0	0	0	0	0	0
V	SVE UKUPNO (I - IV)	7.920.000	2.989.346	0	0	2.989.346	2.427.417	0	81,20
	Broj zaposlenih	42	42					43	

Iako Sud nije prekoračio odobreni budžet u ukupnom iznosu, analizom planiranih i ostvarenih rashoda, ustanovili smo da budžet nije urađen kvalitetetno, na osnovu svih raspoloživih i relevantnih parametara. Zapažena je nedovoljna saradnja Odjeljenja za finansije i računovodstvo i drugih odjeljenja/sudija koji stvaraju i odobravaju troškove, što je uz neažurno računovodstvo imalo za posljedicu prekoračenje određene budžetske pozicije.

Ured za reviziju smatra da Sud procesu planiranja budžeta ubuduće treba da posveti više pažnje vodeći računa o potrebama Suda prema broju zaposlenih, zadacima i ciljevima koje treba da ostvari. Ovo je posebno značajno za period nakon početka funkcionisanja Suda u punom kapacitetu.

2.3. Računovodstvo

Izvršili smo ispitivanje godišnjih finansijskih izvještaja Suda za 2003. godinu, sa posebnim težištem na tekuće izdatke, kapitalne izdatke, popis, te pribavili dovoljno dokaza za njihovu ocjenu.

2.3.1. Bilans stanja

Revizija je utvrdila da finansijski izvještaji Suda ne odražavaju istinit i fer pregled u sljedećim pozicijama:

- U 'Bilansu stanja', su pogrešno iskazana stalna sredstva, jer je prikazan samo iznos od 52.649 KM koji se odnosi na saldo iz prošle godine. Umjesto toga trebalo je iskazati stvarno stanje stalnih sredstava u iznosu od 589.923 KM i to:
 - početno stanje u iznosu od 52.649 KM,
 - nabavke stalnih sredstava u 2003 u iznosu od 109.629 KM,
 - rekonstrukcija građevinskih objekata 190.714 KM i
 - donacije španske vlade u iznosu od 236.931 KM (po procijenjenoj vrijednosti).

Također, podaci evidentirani na izvorima stalnih sredstava ne prikazuju istinita i fer stanja na kraju godine i trebaju se korigovati i uskladiti sa stalnim sredstvima. Propuštenim knjiženjima sredstva i izvori sredstava su potcijenjena.

- Na stavci ispravka vrijednosti stalnih sredstava nije proknjižena amortizacija za 2003. godinu, tako da sadašnja vrijednost stalnih sredstava nije utvrđena istinito i tačno.
- U Iskazu o kapitalnim izdacima i finansiranju pogrešno su prikazani podaci na stavci rekonstrukcije i investicionog održavanja u iznosu od 190.714 KM. Na ovu stavku je trebalo evidentirati iznos od 122.981 KM koji se odnosi na rekonstrukciju, a preostalu razliku u iznosu od 67.733 KM evidentirati na opremu. Ovo je značajno iz razloga što se oprema mora popisivati pojedinačno radi pravilnog i tačnog popisa na kraju godine.

Ured za reviziju preporučuje Sudu da bez odlaganja provede potrebne ispravke knjižanja u poslovnim knjigama. Ove ispravke su potrebne kako bi početna stanja za 2004. godinu u poslovnim knjigama (glavna knjiga Suda) bila istinita i tačna. Također je potrebno da sva donirana sredstva uredno evidentira u skladu sa računovodstvenim standardima.

Sud je dužan voditi računovodstvo i sačinjavati finansijske izvještaje kako to nalažu računovodstveni standardi i načela.

2.3.2. Tekući izdaci

Tekući izdaci ostvareni su u iznosu od 457.276 KM što je 90% od ukupnih troškova.

Želimo skrenuti pažnju na određene nepravilnosti koje smo uočili tokom revizije, a imaju uticaja na ekonomičnost i efikasnost trošenja javnog novca. i to :

- Naknade za prevoz sa posla i na posao, za zaposlene koji stanuju izvan Sarajeva i koriste usluge drugih prevoznika, su isplaćivane bez rješenja o visini troška i/ili potvrde o cijenama karata.
- Troškovi advokatskih usluga su knjiženi na konta grupe 'Putni troškovi' što nije u skladu sa propisanim kontnim planom. Navedene troškove je trebalo knjižiti na konta grupe 'Ugovorene usluge'.
- Također na kontu 'Izdaci računovodstvenih i revizorskih usluga' su knjiženi izdaci po ugovoru o djelu koji su sklopljeni za: tehničke i konsultatske usluge vezano za realizaciju projekta smještaja Suda i Tužilaštva u kompleksu objekta Ramiz Salčin, poslove vozača i portirске poslove.

Ured za reviziju preporučuje da se preciziraju pravila potrošnje pojedinih sredstava, utvrde kriteriji nastanka i kontrole troškova i da se sva knjiženja provode u skladu sa računovodstvenim standardima i propisanim kontnim planom.

2.4. Popis sredstava i izvora sredstava

Provjerom izvršenog popisa sredstava i izvora sredstava za 2003. godinu, utvrđeno je da isti nije u cijelosti urađen u skladu sa ustaljenom praksom i propisima koji regulišu ovo područje. To se, prije svega, odnosi na sljedeće:

- Sud nije donio Uputstvo o načinu popisa sredstava i izvora za 2003. godinu;
- Komisija za popis nije izvršila popis stanja obaveza Suda na dan 31.12.2003. godine, iako je Odlukom o formiranju zajedničke komisije bilo naloženo da se izvrši i ovaj popis.
- Obračun amortizacije nije vršen u skladu sa računovodstvenim standardima. Amortizacija je obračunavana za cijelu godinu, a da se nije vodilo računa o datumu nabavke stalnog sredstva kako to nalažu pravila o obračunu i evidentiranju obračuna amortizacije.
- Nije utvrđen ukupan iznos obračunate amortizacije za popisana stalna sredstva (iznosi iskazani na popisnim listama nisu zbirno prikazani). Obzirom da obračun amortizacije nije proknjižen u poslovnim knjigama sadašnja vrijednost stalnih sredstava nije prikazana istinito i tačno u finansijskim izvještajima Suda.

Ured za reviziju preporučuje Sudu da detaljno analizira popis, ispravi uočene nepravilnosti, usaglasi stvarno stanje sa knjigovodstvenim i provede potrebna knjiženja po popisu.

Sud je dužan provoditi popis u skladu sa propisima koji definišu ovu oblast, sa ciljem da u godišnjim finansijskim izvještajima bude objavljen istinit i objektivan pregled sredstava, obaveza i potraživanja.

3. OSVRT NA PREPORUKE REVIZIJE ZA 2002. GODINU

Revizijom poslovanja Suda za 2003. godinu utvrđeno je da Sud uglavnom nije realizovao preporuke iz Izvještaja o reviziji poslovanja Suda za 2002. godinu.

Preporuke koje nisu realizovane:

- Pravila i kriteriji kojima se regulišu pojedini troškovi nisu donesena;
- Sud nema organizovan informacioni sistem;
- Planiranje i izvršenje budžeta nije adekvatno potrebama Suda.

4. KORESPONDENCIJA

Sudu je dana 07.06.2004. godine uručen Nacrt izvještaja o izvršenoj reviziji za 2003. godinu, na razmatranje i dostavljanje eventualnih komentara i primjedbi na nalaze revizije. Sud je 15.06.2004. godine dostavio komentare i primjedbe na Nacrt izvještaja o izvršenoj reviziji za 2003. godinu. Reviziji nisu dostavljeni novi dokazi koje revizija nije imala na uvid prilikom sačinjavanja Izvještaja i izražavanja mišljenja o izvršenoj reviziji.

vršilac dužnosti generalnog revizora

Samir Mušović

zamjenik generalnog revizora

Dragan Kulina